

Terveystieteiden keskuskirjasto
Haartmaninkatu 4
00290 Helsinki

MATKAKERTOMUS

Osallistuja	Pirjo Rajakiili
Matkan aihe	1) Cross Boundaries – Join Forces : Nordic Baltic EAHIL (European Association for Health Information and Libraries) Workshop, June 25-28, 2003, Oslo, Norway 2) 25.6. EAHILin Councilin kokous 3) 26.6. NAMHIn (Nordic Association for Medical and Health Information) hallituksen kokous
Rahoitus	Opetusministeriö (Bibliothecarii Medicinæ Fennicæ ry:lle)

Osloon Workshop alkoi osaltani keskiviikkona 25.6. **EAHILin Councilin** kokouksella, joka pidettiin Osloon lääketieteellisen tiedekuntakirjaston (the Library of Medicine and Health Sciences) tiloissa. Etukäteen oli ilmoitettu, että kokous on tavallista pitempi eli aikaa oli varattu klo 12-16, sillä vuotuisten raporttien lisäksi oli tarkoitus pohtia EAHILin tulevaisuutta ja roolia jäsenistöön nähden. Kun edellisenä vuonna Kölnissä pidetyn konferenssin raportti, puheenjohtajan ja taloudenhoitajan raportit oli käsitelty, jaettiin Councilin jäsenet ns. Focus Groupeihin: pohjoismaalaiseen, keskieurooppalaiseen ja eteläeurooppalaiseen ryhmään.

Ryhmän työskentely eteni siten, että aluksi kartoitettiin keskeisiä ongelmia, joita ryhmän jäsenet kohtaavat tällä hetkellä työssään. Sen jälkeen siirryttiin pohtimaan, miten järjestömmme EAHIL voisi olla avuksi näiden ongelmien ratkaisemisessa. Lopuksi kolme ryhmää kokoontui yhteen ja antoi raportin omasta työskentelystään, minkä jälkeen Peter Morgan puheenjohtajan pyynnöstä teki vielä yhteenvedon.

Keskustelu EAHILin roolista jatkuu Boardissa, Newsletterissä, Councilin ja jäsenistön kesken. Tony McSean jakoi erään hahmotelman ”A Virtual EAHIL?”-otsikolla, joka esittää radikaaleja vaihtoehtoja järjestön mahdollisesta muuttamisesta tulevaisuudessa. Muutostarve johtuu tietenkin rahasta.

Councilin kokouksen jälkeen Workshopin osallistajat oli kutsuttu vastaanotolle Osloon kaupungintalolle, minkä jälkeen bussit kuljettivat koko joukon lääketieteelliseen kirjastoon. Meille tarjottiin kirjaston henkilökunnan valmistamia herkkupaloja yhdessäolon merkeissä. Vastaanottojen jälkeen vieraat kuljetettiin Radisson SAS Park hotelliin, joka sijaitsee hieman keskustan ulkopuolella ja johon kaikki olivat majoittuneet. Järjestelyllä pyrittiin takaamaan mahdollisimman hyvä tilaisuus erilaisiin tapaamisiin ja keskusteluihin ja myös tarjoamaan sponsoreille hyvät edellytykset keskustella osallistujien kanssa. Järjestäjien tarkoitusperät täyttyivät erinomaisesti.

Torstaina 26.6. aamupäivällä pidettiin pohjoismaisen yhdistyksen **Namhin hallituksen** kokous. Islantilaiset olisivat olleet kokouksen järjestelyvuorossa, mutta koska yksikään islantilainen ei päässyt kokoukseen, puheenjohtajana toimi *Eva Alopæus* ja sihteerinä *Marie Källberg*, molemmat Ruotsista. Islannin lisäksi Latvian edustaja ei ollut paikalla. Kaikkiaan kokouksessa oli läsnä 9 edustajaa, Liisa Salmi ja Pirjo Rajakiili Suomesta / BMF:stä.

Esityslistalla oli aluksi kuulumiset kaikista osallistujamaista. Baltian maat ovat perustaneet oman yhteisen lääketieteen kirjastojen yhdistyksensä vuoden 2002 lopulla, joten hekin voivat olla jäseninä NAMHIssa. Esim. Tanskan edustaja totesi, että heidän kirjastoyhdistykseensä on vaikea saada osallistujia yliopistokirjastoista, sairaalakirjastonhoitajat osallistuvat aktiivisesti. Lähes jokaisella on näkyvissä monenlaisia muutoksia, esim. Norjassa on yhdistelty sairaaloita ja todennäköisesti tästä seuraa myös kirjastojen sulkemisia ja suurempiin yksiköihin liittämisiä.

Keskusteltiin Baltian yhdistyksen edustuksesta NAMHIssa tulevaisuudessa – jokaisesta maasta edustaja vai yhteinen edustaja(t) ja tätä kysymystä valmistellaan seuraavaan Santanderissa pidettävään kokoukseen mennessä. Lisäksi aiheena olivat NAMHI:n web-sivut <http://www.namhi.org/>, joita *Keiu Saarniit* Tartosta pitää yllä sekä SMIL - The Nordic Portal to Consumer Health Information. SMIL:ssä ovat osallisina Norja, Ruotsi ja Suomi. Tanska tulee mahdollisesti myöhemmin mukaan, jos rahoitus järjestyy.

Seuraava kokous pidetään yhdeksännen EAHILin konferenssin yhteydessä Santanderissa, Espanjassa (konferenssi 21-26.9.2004) ja Islanti on järjestelyvastuussa.

Varsinaisen **Workshopin** avajaisten jälkeen *Magne Nylenne* loi katsauksen tänä vuonna 400 vuotta täyttäviin kansanterveyspalveluihin Norjassa. Tietotulvalla on hänen esityksensä mukaan pitkät perinteet, sillä jo vuonna 1827 oli valitettu, ettei kokopäiväinen lääkäri ehdi lukea kymmenettä osaakaan julkaisuista. Tieto on tärkeää eikä ajantasainen, luotettava ja kattava tieto koskaan mene pois muodista.

Mielenkiintoista on aina kuulla National Library of Medicinen kehityssuuntia ja niinpä nytkin *Eve-Marie Lacroix* NLM:stä valaisi tilannetta esityksessään ”Managing health information – we’re in it together”. PubMed Centralia ollaan laajentamassa ja lisäksi rakennetaan lääketieteellisten kirjastojen välistä kansainvälistä verkostoa dokumenttien välitykseen. NLM työskentelee muiden organisaatioiden kanssa yhteistyössä, jotta aineistot voitaisiin säilyttää elektronisessa muodossa. Eve-Marien mukaan Internetin tiedosta 35,2% on englannin kielellä ja 65% USA:ssa nettiä käyttävistä hakee sieltä terveystietoa. Koska USA:ssa on paljon espanjankielistä väestöä, on MedlinePlus tuotettu nyt myös espanjaksi ja käyttö on ollut runsasta. Tällä hetkellä ajankohtaista NLM:ssä on langattomien palvelujen kehittäminen WISER = Wireless Information System for Emergency Responders. Tulossa on mahdollisuus suurennettuun tekstiin, samoin ääntä lisätään tuotteisiin.

Irene Miseviciene Liettuasta, Kaunasin yliopistosta, käytti esityksessään minulle uutta termiä ”*health literacy*” puhuessaan aiheesta ”Disease control and health literacy: the Lithuanian experience”. Tutkimukset osoittavat, että koulutus on merkittävä tekijä terveyttä tarkasteltaessa eli koulutetummat henkilöt ovat terveempiä. Hän määrittelee *health literacy*:n: as the degree to which individuals have the capacity to obtain, process and understand basic health information and services needed to make appropriate health decisions. Korkeampi koulutustaso ja *health literacy*-taidot tuottavat terveemmän yhteiskunnan ja pienemmät terveydenhoitokustannukset.

Liisa Salmen esityksen aihe oli ”Evidence-based nursing and libraries: Do we find what we are searching?” Liisa totesi, ettemme pysty saamaan tietokannoista tietoa, jota sinne ei ole syötetty eli jos haluamme hakea ja löytää näyttöön perustuvia hoitotyön tutkimuksia, täytyy tutkimuksia analysoida ja asiasanoja valittaessa indeksoida näyttö. Tässä suhteessa laajat kansainväliset tietokannatkaan eivät ole rikkeettömiä, vaikka näytön indeksointi esim.

PubMed:ssa ja Cinahl:ssa onkin jossain määrin otettu huomioon. Tarvitaankin edelleen käsitteiden selkiyttämistä, esim. mitkä ovat näyttöön perustuvan tutkimuksen kriteerit.

Ingegerd Rabow Lundin yliopistosta oli koonnut esitelmäänsä ”New roles for libraries in scientific communication – local initiatives” aimo tietopakettien roolistamiseksi uudenlaisten julkaisukanavien käytön mahdollistajina ja edistäjinä. Lundissa on tehty systemaattista työtä Open Accessin eteen ja perustettu mm. Swedish Resource Centre for Scientific Communication : <http://www.sciecom.org>. Kirjastoilla ja tutkijoilla kaikkialla maailmassa on yhteinen julkaisustrategia tarkoituksena

- saattaa enemmän tutkimuksia vapaasti ja laajasti levitetyksi,
- saada tutkimustulokset nopeammin julki,
- säilyttää tekijänoikeudet kirjoittajalla.

Kirjastonhoitajien tehtävä on edistää Open Accessia, tehdä vapaat aineistot näkyviksi ja saavutettaviksi ja integroida ne muihin aineistoihin. Portaalissa KIRJASTO ON TEHTÄVÄ NÄKYVÄKSI, (ei kustantajat), niin että asiakkaat ymmärtävät käyttävänsä kirjaston palveluja ja aineistoja. Lundissa on koottu myös Directory of Open Access Journals <http://www.doaj.org>

Peter Morgan Englannista vei meidät kämmenmikrojen maailmaan esitelmällään ”PDAs : Information at your fingertips, or a handful of trouble?” Esitys kiinnosti, koska Terkossa on juuri tänä vuonna aloitettu palvelujen tarjoaminen kämmenmikroille. Peter kertoi, että ensimmäiset kämmenmikrokehittämät ovat jo vuodelta 1984, mutta vuonna 1993 saatiin sitten todella ensimmäinen PDA (Personal Digital Assistant) nimeltään Penpad. Tällä hetkellä Palm OS ja Microsoft Pocket PC jakavat markkinat. Kämmenmikroja käytetään paljon kalenteripalveluihin (tapaamiset, osoitteet jne.) ja Internet-yhteyksiin (email, www-tietokannat). Terveystieteiden puolella niitä käytetään kouluttamiseen ja myös kliinisessä työssä sekä tutkimuksessa. Mielenkiintoinen uutinen oli, että Englannissa kämmenmikrot ovat pakollisia työvälineitä muutamissa lääketieteen oppilaitoksissa. Kirjastot voivat käyttää kämmenmikroja mm. käyttäjäkoulutuksessa, sisältöjen välittämisessä, henkilökunnan työvälineenä esim. emailin käytössä, uutisten välittämisessä jne. Yhä enemmän ohjelmia on tulossa kämmenmikroille ja uusi puhelin/kämmenmikro-sukupolvi kasvaa parhaillaan, joten laitteelle povataan tulevaisuutta, vaikka esim. pienuutensa vuoksi se on monien mielestä hankala käyttää – toisten mielestä taas juuri laitteen pienuus on etu.

Stuart Nelson NLM:stä esitelmöi aiheesta ”MeSH translation database: From idea to reality”. MeSHin ylläpito on muutettu käsitteepohjaiseksi (concept-based), mikä mahdollistaa sen, että tietokanta tukee MeSHin käännöksiä. Nelson kertoi, että maailmalla on vain muutama täydellinen MeSH-käännös. Viime vuoden aikana he ovat työskennelleet yhdessä tietokonekeskuksen kanssa ja saaneet aikaan web-pohjaisen käyttöliittymän, jossa värikoodit ohjaavat kääntäjää havaitsemaan käsitteet, jotka tulee kääntää. Käyttöliittymä on vielä testausvaiheessa.

Monia muita kiinnostavia esityksiä kuultiin Workshopin aikana, tässä vain valikoima, mutta <http://www.namhi.org.abstracts.htm> tarjoaa lisätietoa haluttaessa.

Mielenkiintoinen kokeilu oli ns. Walk & Talk-session, jossa osallistujat valitsivat itseään kiinnostavan aiheen ja hajaantuivat ryhmissä luontoon keskustelemaan aiheesta. Olin viiden hengen ryhmässä, jossa puhuttiin 1,5 tuntia aiheesta ”Onko kirjaston sijainnilla merkitystä?”.

Toiseksi viimeisenä iltana osallistuimme kaikki nelituntiseen veneretkeen Oslon vuonolla nauttien katkarapuja ja mansikoita, ilma oli kaunis ja kanssakäyminen vilkasta.

Workshopiin osallistui 136 henkilöä 27:stä maasta, mm. 59 henkilöä Pohjoismaista, 5 Suomesta, 18 Baltian maista ja 3 USA:sta.

Helsingissä 8. elokuuta 2003

Pirjo Rajakiili
Kirjastonjohtaja/Council Member of EAHIL, NAMHI:n Boardin jäsen
Terveystieteiden keskuskirjasto
Haartmaninkatu 4
00290 Helsinki
Puh. 09-191 26646
Email: pirjo.rajakiili@helsinki.fi